

Ús impropï de preposicions

ROSER LATORRE

L'ús d'algunes preposicions, que en determinades ocasions pot ser discutible, s'ha tornat anàrquic per influència, sovint i un cop més, de la llengua peninsular veïna.

Els exemples d'unes quantes frases que hem sentit en més d'una conversa radiofònica ens ajudaran a demostrar-ho:

[1] *Pobra noia, quan ho va saber *s'estirava dels cabells*.

[2] *Tinc por que *t'estiraran de la llengua*.

Vet aquí dos casos amb una preposició sobrera, la preposició *de*, en els quals l'error prové del calc de formes castellanes: «tirarse de los pelos o del cabello», «tirar de la lengua a alguien».

Si consultem el *Diccionari castellà-català* d'Enciclopèdia Catalana, llegim, en l'entrada *tirar*, l'expressió «tirar del cabello», traduïda per *estirar els cabells*. I en l'entrada *lengua*, la frase «tirar de la lengua», traduïda per *estirar la llengua*.

Les formes correctes de les frases [1] i [2] foren, per tant:

[1] Pobra noia, quan ho va saber *s'estirava els cabells*.

[2] Tinc por que *t'estiraran la llengua* (en el sentit figurat, naturalment, de fer parlar, provocant hàbilment a dir coses que altrament no es dirien).

I ara podríem afegir-hi una expressió popular de sentit invers: *ficar-se la llengua a la butxaca*, o sigui *callar, no dir res*.

Vegem uns altres casos, ben diferents dels anteriors, per tal com l'error és fruit d'una mancança:

[3] **Del* punt de vista de l'escultor és una obra mediocre.

[4] **Mica en mica* sabrem la veritat.

Ací ens cal parlar de la preposició simple *des*, que s'usa seguida de la preposició *de* o de la conjunció *que* per a formar, respectivament, una preposició composta o una locució conjuntiva. Exemples ben formats:

— No l'he tornat a veure *des del* dia de la presentació.

— *Des del* balcó veiem el temple de la Sagrada Família.

— Ha perdut l'alegria *des que* no veu el seu fill.

— *Des del* pont fins al poble no ha parat de ploure.

— Tenen obert *des de* dilluns fins a divendres.

En els dos darrers exemples, en els quals *des de*—que expressa l'inici d'un període d'espai o de temps— es completa amb la preposició composta *fins a*—que indica el final d'aquell període—, és usual de substituir *des de* per *de*, i, així mateix, *fins a* per *a*:

— *Del* pont *fins al* poble no ha parat de ploure (o *del* pont *al* poble).

— Tenen obert *de* dilluns *a* divendres.

Fixem-nos, però, que aquest no és el cas de la frase [3] que vam sentir, i que caldria rectificar així:

[3] *Des del* punt de vista de l'escultor és una obra mediocre. O bé: *Partint del* punt de vista de l'escultor...

Tornem ara a la frase [4], en què la locució adverbial, prou coneguda i tan popular en la dita ***De mica en mica s'omple la pica***, ha estat escapçada. És clar que la frase correcta ha de ser:

[4] *De mica en mica* sabrem la veritat.

Hem citat abans la preposició *fins*. Veurem, en unes altres frases que hem sentit, que també se'n fa un mal ús:

[5] *El tren no sortirà *fins la* una.

[6] *L'audició d'aquesta obra ens portarà *fins les sis* de la tarda.

[7] **Fins la* cuina ha arrossegat el tamboret?

[8] *Hem anat *fins la* catedral per veure l'ou com balla.

[9] *La targeta X serà vàlida *fins el* febrer del 2008, inclusivament.

La preposició simple *fins* o la composta *fins a* sol introduir determinacions de lloc o de temps. Observem també que, davant demostratius, és recomanable d'emprar la forma composta *fins en*, tot i que és més usual, i igualment correcte en aquests casos, de fer servir la forma *fins* i de vegades *fins a*. Vegem aquests exemples ben construïts:

— Vam anar passejant *fins al* teatre.

— Heu pujat mai *fins (en)* aquell castell? (o bé: Heu pujat mai *fins a* aquell castell?)

— No vindran *fins* demà.

— Ha plogut *fins a* mitja nit.

— Arribaran *fins* allà on podran (o bé *fins on*, o *fins a* on podran).

— No tancaran *fins que* no comenci l'acte.

En aquests exemples veiem que aquella preposició adopta la forma simple davant de certes expressions de temps o de lloc; també, lògicament, quan precedeix la conjunció *que*.

Fabra ens diu: «Les designacions de lloc o de temps solen revestir darrera *fins* la mateixa forma que revestirien en l'absència d'aquesta preposició»¹.

És una observació pràctica que ens ajuda força a fer un bon ús de la preposició *fins*. Per tant, rectificarem així aquelles frases incorrectes:

[5] El tren no sortirà *fins a* la una (per tal com diríem: el tren sortirà *a* la una).

[6] L'audició d'aquesta obra... *fins a* les sis... (per tal com diríem: l'audició... ens portarà *a* les sis...).

[7] *Fins a* la cuina ha arrossegat el tamboret? (o: *a* la cuina...)

[8] Hem anat *fins a* la catedral... (o: hem anat *a* la catedral...)

[9] La targeta X serà vàlida *fins al* febrer... (que equival a dir: ... serà vàlida del febrer del 2007 al febrer del 2008).

Aquesta preposició pot també indicar el terme fins on arriba alguna cosa, sense ultrapassar-la: *En deixarem entrar fins a cinquanta*.

I, com a preposició simple, no introduint determinacions de temps ni de lloc, equival a *àdhuc* o a *fins i tot*: *Ha canviat molt; fins el trobo més amable*. Cal tenir en compte aquesta equivalència per a evitar confusions. Pensem, per exemple, en la frase [7]. Si diem, erròniament: ***Fins la cuina...*** expressem que ***àdhuc la cuina ha arrossegat el tamboret***. ♦

1. *Gramàtica catalana*, IEC 1933, setena edició.